

Інформаційна культура як чинник оптимізації взаємозв'язку можливості і дійсності в бутті людини в умовах трансформації суспільства

Трансформація українського суспільства здійснюється в контексті світових процесів глобалізації, інтеграції з усіма наслідками, що звідси випливають. І хоча Україна знаходиться на початковій стадії входження в глобальну цивілізацію, все-таки необхідно відзначити, що «сучасна трансформація матеріальних і духовних умов громадського життя в усіх її підсистемах здійснюється тією чи тією мірою внаслідок безпосереднього або непрямого впливу структур світового співтовариства» [1,11].

Глобалізацію пов'язують зі становленням і розвитком інформаційного суспільства, в якому інформація є однією з основних цінностей у житті людей. У контексті нашого дослідження інформатизація стає фактором, який чинить як позитивний, так і негативний вплив на взаємозв'язок можливості і дійсності в бутті людини. Вона сприяє рятуванню людей від рутинної, монотонної праці, вивільняє таким чином, час для творчого пошуку, розширює коло засобів для прояву творчості. Доступ до Інтернету дозволяє одержувати в стислий термін інформацію, необхідну для реалізації бажаної можливості.

У той же час дослідники виділяють і негативні наслідки, що супроводжують глобалізацію інформації.

До них належить складність адаптації до середовища інформаційного суспільства, що викликає появу функціонального безробіття, зумовленого «не так «відмиранням» низки професій, в яких відпала потреба за нових умов, як із проблемою «зайвих» людей, котрі не мають достатніх знань, щоб знайти собі місце в «інформаційному суспільстві» [2,64]. Звідси деградація громадянської активності, падіння довіри до корумпованої держави, не здатної забезпечити гідною роботою громадян, у тому числі тих, які мають вищу освіту.

Негативний вплив на реалізацію можливостей індивіда чинять також зміни в комунікативній сфері. Як відзначає М. Паращевін, «людина для того, щоби встигати за темпом життя, має вступати у дедалі більшу кількість комунікацій» [3,68]. З одного боку – це розширює соціальний ареал особистості, відкриває нові можливості в бутті людини. З іншого боку – «накопичується комунікаційна втома. Це ускладнюється тим фактом, що при збільшенні кількості комунікацій зменшується їх глибина» [3,68]. Погоджуючись з цим положенням, зазначимо, що природне прагнення індивіда позбутися великої кількості комунікацій в цій ситуації звужує, по-перше, саме “поле можливостей” для нього, а, по-друге, позбавляє його певних засобів, необхідних для реалізації можливостей. Крім того, несанкціоноване втручання у виробничий процес і приватне життя людей на базі інформаційних технологій ставить під питання свободу особи і гальмує реалізацію її можливостей у професійній діяльності.

Пом’якшити негативні тенденції становлення інформаційного суспільства можна певною мірою шляхом оволодіння новими інформаційними технологіями, комп’ютерною грамотністю, що будучи елементом освіти, є в той же час основою інформаційної культури, до якої належать соціально-інтелектуальні здібності людини та її технічні навички для одержання, переробки, засвоєння і продукування нової інформації. Передача інформації протягом життя людини детермінує процес її засвоєння; будь-яка ж засвоювана інформація змінює існуючий запас знань людини, змінює структуру і зміст інформації, використовуваної в бутті людини, а отже, перебудовує реальний процес її поведінки. Інформація сприяє реалізації стадій можливості, яка знаходиться в русі, розвитку абстрактної можливості в реальну. Інформація сприяє також не тільки відмежуванню можливості від неможливості в бутті людини, але і взаємопереходу їх одна в іншу. Головним у цих процесах є значимість інформації, її соціальна цінність і своєчасність.

У процесі діяльності людина не тільки одержує від суспільства необхідну інформацію, але й бере участь у її перетворенні і створенні. Засвоєння і використання інформації в ході освіти,

виховання впливають на пізнавальну діяльність, на формування інтелектуальних можливостей і здібностей особистості, на рівень її реальних досягнень у різних видах діяльності. Це має особливе значення для буття людини в умовах трансформації суспільства, коли цінність, значимість, спрямованість інформації змінюються з мало передбачуваною ймовірністю.

Сама інформаційна культура, ставши атрибутом індивіда як члена інформаційного суспільства, сприяє оптимізації соціального середовища, що, в свою чергу, веде до розкриття і прояву творчого потенціалу кожної особистості, до якісної зміни способу її життя. Факторами інформаційної культури, що детермінують оптимізацію соціального середовища, її розвиток, є використання комп'ютера, по-перше, як засобу становлення інформаційної культури особистості, по-друге, як засобу реалізації можливостей особистості в процесі індивідуалізації навчання, по-третє, разом із Інтернетом, як шляхом формування її комунікативних якостей, прилучення до світу, світового досвіду і знанням світу. Останнє можливо, якщо людина навчиться користуватися каналами спілкування, інформації, передачі технологій, знань, що має особливе значення в умовах розвитку глобалізаційних процесів.

Таким чином, людина в умовах безупинної освіти, знаходячи нові якості, реалізуючі свої можливості, про наявність яких вона і не підозрювала, змінює себе як особистість, стаючи індивідом із загостреним почуттям відповідальності за себе, за свою культуру, за вищі цінності, за своє соціальне середовище.

Список літератури:

1. Арсеєнко А. Соціопросторовий світ особистості за умов глобалізації світового співтовариства // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2002. - №2. – С.11-15.

2. Гирич В. Трансформація характеру праці і способу життя особистості в контексті інформаційно-технологічної революції // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2002. - №2. – С.60-65.

3. Паращевін М. Глобалізація і її вплив на особистість // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2002. - №2. – С.65-68.